

DE INVLOED VAN PRIJSWIJZIGINGEN OP HET BEDRIJFSRESULTAAT

door Drs. B. Boomsma

Gaarne wil ik Prof. dr. H. J. van der Schroeff danken voor het naschrift dat hij aan mijn artikel in het juni-nummer 1960 heeft willen wijden en het zij mij vergund op de zakelijke inhoud van zijn betoog een kort weerwoord te geven.

Allereerst zegt v. d. Schroeff dat de door mij gemaakte opmerking dat hij een onderscheid maakt tussen afschrijvingsfonds en vervangingsverplichting onjuist is.

Wanneer men echter zijn artikel in het aprilnummer 1958 opslaat, zal men bemerken dat zijn gehele betoog draait om dit onderscheid: bij simultane aanschaffing is de vervangingsverplichting gelijk aan het totaal der afschrijvingen, bij successieve aanschaffing is de vervangingsverplichting kleiner dan het totaal der afschrijvingen en kan zelfs nul zijn. Afschrijvingsfonds en vervangingsverplichting zijn dus bij v. d. Schroeff twee afzonderlijke begrippen.

In de tweede plaats zegt v. d. Schroeff dat ik hem een foutieve berekening in de schoenen schuif en wel waar het de balansopstelling op blz. 239 betreft.

Alvorens ik echter deze balansopstelling weergaf, werd door mij uitdrukkelijk verondersteld (blz. 239 bovenaan), dat de verbruikte werkeenheden der werktuigen niet vervangen zijn en dat op alle middelen een vervangingsverplichting rust. Onder deze omstandigheden zou m.i. v. d. Schroeff dan tot een verlies van f 30.000.— concluderen.

V. d. Schroeff antwoordt hierop: Nee, in de *gegeven situatie* kom ik *niet* tot een verlies van f 30.000.—. Alleen als Boomsma (achteraf!) veronderstelt dat op alle middelen een vervangingsverplichting rust, is er wel een verlies van f 30.000.—.

Hoewel ik niet begrijp waaruit dit misverstand is ontstaan, spijt het mij als dit aan een onduidelijke formulering mijnerzijds zou zijn te wijten en ik hoop dat hiermede deze zaak is rechtgezet.

Het principiële verschil echter met de opvatting van v. d. Schroeff ligt hierin dat het er bij mijn opvatting in het geheel niet toe doet of de vlottende kapitaal-goederen onder de klem van de vervangingsverplichting liggen: in het betreffende voorbeeld kom ik nimmer tot een verlies.

Vervolgens worden door v. d. Schroeff enkele conclusies uit dit voorbeeld getrokken, die mij enigszins voorbarig toeschijnen.

Allereerst stelt hij dat in dit voorbeeld de vrijgekomen afschrijvingen zijn belegd in activa die blijvend deel van het bedrijfscomplex uitmaken, zodat hier sprake is van *expansie*.

Dat kan, doch het hoeft niet. Het kan ook zijn dat alle activa gelijktijdig bij de oprichting van de onderneming zijn aangeschaft, doch dat deze ten dele met vreemde middelen zijn gefinancierd, welke lening inmiddels is afgelost.

In de tweede plaats stelt hij dat de vermogensbehoefte niet is gedekt, omdat de productiemiddelen *gelijktijdig vervangen* moeten worden.

Dat kan, doch het hoeft niet. Bedrijven die zich op een zeker moment zien ge-

plaatst voor het feit dat *alle* productiemiddelen onmiddellijk moeten worden vervangen, hebben in de literatuur een taaier leven dan in de practijk.

Doch zelfs als ik de beide veronderstellingen overneem (expansie en gelijktijdige vervanging) zal er in mijn voorbeeld geen verlies ontstaan bij prijsstijging. Inderdaad moest de ondernemer vóór de prijsstijging op het critieke moment *f* 30.000.— lenen en na de prijsstijging *f* 60.000.—. Maar is daardoor het reële vermogen ingeteerd? Vóór de prijsstijging had de ondernemer een vermogen van *f* 120.000.— dat gelijk was aan de waarde der vlottende kapitaalgoederen (*f* 50.000.—) plus 70 % der duurzame productiemiddelen (70 % van *f* 100.000.—). Bij vervanging moest hij dus 30 % van zijn vermogensbehoefte dekken door een lening; na de prijsstijging moet hij eveneens 30 % lenen, zonder een aderlating op zijn exploitatierekening toe te passen. Men maakt zich schuldig aan de gulden is gulden fictie als men dit als een vermogensintering ziet.

Als men vóór de prijsstijging over een vermogen beschikt dat toereikend is voor de aanschaf van activa met een lening van $x\%$ (bijv. woningen met hypotheek) en na de prijsstijging kan men dezelfde activa aanschaffen, eveneens met een lening van $x\%$, is het onjuist te beweren dat men verlies heeft geleden, terwijl het reële vermogen is gehandhaafd.

Dit is het punt dat ik o.m. in mijn artikel heb trachten aan te tonen en dat v. d. Schroeff tot mijn spijt volgens zijn zeggen is ontgaan.

Naschrift van de Redactie

Met plaatsing van bovenstaande opmerkingen van Drs. B. Boomsma sluit de Redactie de discussie, aangezien Prof. van der Schroeff desgevraagd heeft medegedeeld - althans voorshands - af te zien van nader commentaar.